

Læreplan for Tante Olgas Børnehus.

2019-2020

Indholdsfortegnelse

Hvem er vi.....	side 3
Indledning.....	side 3
Barnesynet.....	side 4
Dannelse og børneperspektivet.....	side 6
Legen	side 8
Læring.....	side 9
Børnefællesskaber.....	side 11
Pædagogisk læringsmiljø.....	side 13
Samarbejde med forældre.....	side 15
Børn i udsatte positioner.....	side 17
Pædagogisk læringsmiljø med overgange.....	side 18
Inddragelse af lokalsamfundet.....	side 20
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.....	side 21
Den strategiske bestyrelse.....	side 26
Evalueringskultur.....	side 26

Hvem er vi?

Tante Olgas børnehus, er beliggende på Vesterbro. Institutionen er en sammenlægning af Getsemane sogns menighedsbørnehave og vuggestue og Absalon sogns menighedsbørnehave. Getsemane er en 103 år gammel institution og Absalon er en 94 år gammel institution. Vi har været en integreret institution under navnet Tante Olgas børnehus, siden 2014.

Vuggestuen har adresse i Lyrskovgade 8 og er normeret til 25 vuggestuebørn fordelt på to stuer. Vuggestuen ligger på 1. Sal i en "nyere" beboelsesejendom lige overfor Enghaveparken. Vi har egen legeplads i 1. Sals niveau.

Børnehaven har adresse på Sdr. Boulevard 60 og er normeret til 40 børnehavebørn. Børnehaven ligger i stueetagen i en ældre beboelsesejendom med egen legeplads i et grønt gårdmiljø.

Personalegruppen består af kvinder og mænd, erfarne og nyuddannede, med en bred aldersspredning imellem.

Vi er en del af netværket Flora og er en selvejende institution under paraplyorganisationen Børneringen.

Indledning

Denne nye styrkede læreplan er en beskrivelse af hvordan vi i Tante Olgas Børnehus anskuer og bevidst arbejder med børnenes læring, trivsel, udvikling og dannelse igennem hele dagen. Læreplanen skal ikke ses som en udtømmende beskrivelse idet det pædagogiske felt altid er i bevægelse og udvikling, men er en beskrivelse af vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, som er retningsgivende for vores pædagogiske arbejde. Det skal således forstås som et arbejdsredskab for det pædagogiske personale og en informationskilde for forældre, forvaltning og andre der måtte have interesse.

Den nye styrkede læreplan består af en række beskrivelser som udgør det fælles pædagogiske grundlag for Tante Olgas Børnehus. Udover lovteksten indenfor hvert emne vil vi beskrive hvordan netop dette punkt anskues og hvilke pædagogiske værdier vi ønsker at fremme i vores børnehus. Desuden vil vi komme med eksempler på, hvordan implementeringen sker i praksis for hhv. 0-2-årige (vuggestuen) og 3-6-årige (børnehaven).

Det fælles pædagogiske grundlag danner rammen hvorunder de seks læreplanstemaer udfoldes og disse er en integreret del af det pædagogiske læringsmiljø der er med til at understøtte børns læring i bred forstand indenfor og på tværs af temaerne:

- 1. Alsidig personlig udvikling*
- 2. Social udvikling*
- 3. Kommunikation og sprog*
- 4. Krop, sanser og bevægelse*
- 5. Natur, udeliv og science*

6. Kultur, æstetik og fællesskab

Læreplanstemaerne er alle en integreret del af den pædagogiske planlægning og strukturering af læringsmiljøet i dagligdagen og er i mindre eller højere grad tilstedeværende i alle aktiviteter i dagligdagen. De seks læreplanstemaer skal således ikke ses som isolerede elementer men i højere grad i et samspil med hinanden hvor der kontinuerligt dagen igennem sker en vekselvirkning imellem dem, der er med til at fremme udvikling og trivsel hos barnet.

Det fremgår således i vores læreplan hvordan vi i Tante Olgas Børnehus med afsæt i det fælles pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer arbejder med at skabe optimale rammer for et udviklende læringsmiljø igennem leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner. Vores mål er at skabe et dagtilbud som arbejder kvalificeret og bevidst med børns udvikling og trivsel, dannelse og læring, gåpåmod og nysgerrighed, livsduelighed og robusthed samt en lang række andre personlighedsudviklende og grundlæggende kompetencer.

Barnesynet i Tante Olgas Børnehus

HVAD SIGER LOVEN

Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år (Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2). Barnesynet i danske dagtilbud tager udgangspunkt i, at det at være barn har en værdi i sig selv. Derfor værner danske dagtilbud om børns ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt tempo. I danske dagtilbud er der fokus på at drage omsorg for børnene og samtidig stimulere og udfordre børnene for at understøtte deres trivsel, læring, udvikling og dannelse.

I Tante Olgas Børnehus arbejder vi ud fra en overbevisning om, at alle børn har en værdi i sig selv og er en vigtig del af fællesskabet i institutionen. Hvert enkelt barn skal mødes hvor det er i sin udvikling og med udgangspunkt i dets individuelle ressourcer uanset baggrund, køn, alder og lignende. Vi ser barnet som et selvstændigt individ, som skal opleve respekt og værdi, og hvor vi som personale skal understøtte barnet i dets udvikling af selvværd og livsduelighed.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 0-2årige:

- Vi siger godmorgen til hvert enkelt barn hver dag. Vi signalerer med både ord, mimik, smil og kropssprog at barnet er velkommen i vuggestuen og at vi er glade for at se det. Vi står til rådighed for at hjælpe barnet godt i gang med dagen ved at tilbyde leg eller en aktivitet som barnet kan være med til, eller ved at tilbyde et kram og et skød, for de børn der har behov for det.
- Ved morgensamling nævnes alle børn og er på skift i fokus. Ud fra børnenes individuelle udviklingsniveau samt hvor trygge de er i vuggestuen, opfordrer vi børnene til at rejse sig op og være i midten af den rundkreds, som skaber rammen og fællesskabet omkring morgensamlingen.
- Vi ser og følger børnenes initiativer afstemt ud fra situationen og børnenes niveau. Eksempelvis vil vi med et 12 måneder gammelt barn som peger på noget, møde dets forsøg på kontakt med øjenkontakt, smil og sætte ord på det, som barnet peger på. Hvor vi med

et 2 1/2 årigt barn som søger kontakt ved at fortælle, at det var på besøg hos sin mormor i weekenden, vil møde barnet med et åbent, interesseret sind og nærvær, og spørge mere ind til besøget for at indgå i en samtale med barnet og folde barnets oplevelse ud.

- Vi anerkender barnets vilje og perspektiv, også i situationer hvor denne måske ikke er forenelig med det vi ønsker fra barnet. Vil barnet eksempelvis ikke have hue på en kold vinterdag italesætter vi, at vi har set og forstået barnet og de følelser barnet giver udtryk for, men at vi holder fast på kravet om, at barnet skal have hue på.
- Vi sørger for at tilrettelægge vores pædagogiske indsats med udgangspunkt i, at vi kan støtte op om hvert enkelt barn bedst muligt. Har et barn eksempelvis behov for at blive styrket i sin balance og grovmotorik sørger vi for, i vores tilrettelæggelse af planlagte aktiviteter, at sætte barnet i den gruppe, hvor denne del bliver mest tilgodeset. Dette kan eksempelvis være ved at lave balancebane i vores fællesrum, tage barnet med ud og gyngede på legepladsen eller med på tur, hvor barnet eksempelvis skal kravle op og ned af trappen i opgangen. Ligeledes kommer vores fokus til udtryk i de øvrige rutiner i dagligdagen, hvor vi opfordrer barnet til selv at kravle op og ned af puslebordet, op i sin krybbe ved putning og lign.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 3-6 årige:

- I børnehaven er vi opdelt i to stuer, Spilopperne og Fiduserne som holder til i husets stueetage. Førskolebørnene holder til på husets første sal, hvor der vil være aktiviteter målrettet deres aldersgruppe.
- Vi siger godmorgen til alle børn ved afleveringen. De voksne er altid tilgængelige og imødekommende og kan efter behov hjælpe barnet i gang med dagen på en positiv måde. Vi vægter at det enkelte barn skal føle sig velkommen og set dagen igennem.
- Vi deler dagligt børnene op i mindre grupper, eksempelvis ved ture ud af huset, i den "frie leg", ved aktiviteter, samt spisesituationer. Dette skal sikre mere tid og rum til nærvær og fordybelse og sørge for at alle børn bliver set og hørt.
- Vi sørger for at skabe rum og mulighed for nærværende samtaler med børnene, således at de kan dele deres oplevelser og interesser. Dette være sig gennemgående hele dagen, i både spisesituationer, i legen, ved samling, ved de daglige rutiner osv. og selvfølgelig står vi til rådighed for at hjælpe barnet og yde omsorg.
- Vi holder samling hvor vi arbejder ud fra en anerkendende tilgang, hvor der sættes ord på børnenes følelser og intentioner, og deres perspektiv bliver respekteret og forstået. Hvis et barn for eksempel er ked af det, hjælper vi det med at sætte ord på deres følelser, vi trøster og anerkender, at det er ok at være ked af det.
- Vi holder samling hver dag, hvor alle børn bliver nævnt ved navn og på skift er i fokus. Til samling er de voksne opmærksomme på at alle børn uanset forudsætninger bliver set og kommer til orde.

- De voksne signalerer at vi er tilgængelige ved at være i børnehøjde. Eksempelvis sidder vi på gulvet eller i øjenhøjde med børnene i legesituationer, ved samling og lign.
- Vi bestræber os på at have en god omgangstone mellem alle i huset barn/voksen, barn/barn, voksen/voksen, så alle mødes med respekt og anerkendelse.

Dannelse og børneperspektivet i Tante Olgas Børnehus

HVAD SIGER LOVEN

Børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelses- proces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe. (Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2)

I Tante Olgas Børnehus arbejder vi ud fra en overbevisning om at børnene er aktive medskabere af vores dagligdag og at pædagogikken skal tilrettelægges med særligt hensyn til dette. Børnene skal opleve at deres perspektiv bliver set, hørt og respekteret af voksne, som arbejder bevidst med børnenes dannelse og demokratiske forståelse på deres individuelle udviklingsniveau. Børnene skal opmuntres til at bidrage med deres individuelle input, og de skal opleve, at de tages alvorligt og på denne måde er medskabere af deres egen udvikling og læring. Vi vægter dannelse af barnet højt og vi mener, at dannelse er en livslang proces og noget der sker hele livet. Gennem dannelse bliver barnets karakter dannet.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 0-2-årige:

- Børnenes initiativer ses og følges gennemgående igennem hele dagen i vuggestuen. Dette foregår på mange måder og i mange udgaver tilpasset barnets initiativ og alder. F.eks. hvis et barn henvender sig til os ved at sige noget, sørger vi for at have øjenkontakt med barnet og svarer på barnets henvendelse. Kommer barnet og rækker os en legetøjskop, sætter vi ord på initiativet og leger eksempelvis at vi drikker kaffen i koppen.
- Vi anerkender børnenes initiativer - også i situationer hvor vi ikke er i stand til at imødekomme deres ønske. Kommer et barn eksempelvis og beder os om at læse en bog på det tidspunkt, vi skal i gang med frokosten, siger vi eksempelvis "Du ville gerne læse bogen med mig. Det kunne også være hyggeligt, men vi skal til at spise frokost nu. Vi kan måske læse den i eftermiddag, efter du har sovet lur". Således oplever barnet, at dets initiativ bliver taget alvorligt, selvom det ikke kunne imødekommes, og så gør vi en stor indsats for at læse bogen senere, hvis barnet ønsker det.
- Vi følger børnenes spor når vi eksempelvis er på legepladsen og et barn bliver optaget af en myre, der kravler på jorden, vil vi understøtte barnets interesse ved at sætte os ned med barnet, studere myrer og tale med barnet, om hvad det er.

- Vores aktiviteter og projekter i vuggestuen kan tage udgangspunkt i, hvad der optager den aktuelle børnegruppe på stuen. Er børnene eksempelvis optaget af hunde, vil vi f.eks. tage på tur for at se hunde, der bliver luftet, eller på biblioteket for at låne billedbøger med hunde.
- Til morgensamling vælger børnene på skift en sang i vores sangkuffert/sangkasse. Ud fra barnets ønske synger vi alle sangen i fællesskab.
- Dagligdagen i vuggestuen er indrettet således, at der på mange tidspunkter er indlagt legerum, hvor børnene ud fra egen motivation vælger deres leg, som således ikke er tilrettelagt af de voksne, men blot understøttes af de voksne. Det være sig bl.a. om morgenen, når børnene møder ind, og om eftermiddagen inden de bliver hentet fra vuggestuen.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 3-6-årige:

- Vi synes det er vigtigt, at både demokrati og ligestilling uanset køn, kultur og religion tænkes ind i hverdagen.
- Vi lytter til børnene og giver dem medbestemmelse i deres valg af lege og aktiviteter. Vi arbejder med en struktur, vi kalder Kaktus, som sætter ramme omkring børnenes leg i ydertimerne. Ved Kaktus vælger barnet selvstændigt hvad det har lyst til at lege med, ud fra en række muligheder. Dette er med til at hjælpe børnene ind i legefællesskaber på tværs af alder og forudsætninger. Børnene deles op i mindre grupper, hvilket skaber gode forudsætninger for relations dannelse og personlig og social læring.
- Vi arbejder med turtagning, eksempelvis ved samling, hvilket styrker børnenes demokratiske forståelse idet de oplever at alle har ret til at komme til orde. Desuden styrker det evnen til at behovsudsætte og lærer dem at tage hensyn og give plads til andre.
- Vi inddrager børnene i de daglige rutiner med udgangspunkt i børnenes alder og forudsætninger. Eksempelvis hjælper børnene med at rydde op, dække bord, rydde af bordet, tørre af bordet, feje legepladsen, dele frugt ud, osv.
- Rummene er indrettet med forskellige legezoner, som børnene kan vælge sig på, ud fra egne interesser og initiativer.
- De voksne understøtter børnenes interesser ved at spørge nysgerrigt ind til de ting børnene fortæller og give børnene tid, rum og nærvær til at få oplevelsen af at blive hørt.
- Vi holder morgensamling hvor, alle bliver set og hørt og hvor børnene har medbestemmelse over hvilke sange, der skal synges.

Legen i Tante Olgas Børnehus

HVAD SIGER LOVEN

Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn (Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2).

I Tante Olgas Børnehus arbejder vi ud fra den overbevisning, at legen har en altafgørende betydning for børns udvikling, og at den således skal have gode udfoldelsesmuligheder og prioriteres højt i dagligdagen. Igennem legen erfarer barnet verden, afprøver sig selv og sine relationer til andre og bearbejder de mange indtryk og stimuli som det dagligt får. Legen er således afgørende for barnets trivsel og mulighed for at udfolde sin selvstændighed og kreativitet, at indgå kompromiser og lære strategier i sin relation til andre mennesker, samt meget andet. Som voksne er vi meget bevidste om den rolle som vi har, for at sikre legen de bedste betingelser og for at sørge for, at alle børn har lige deltagelsesmuligheder og støttes af en voksen ved behov.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 0-2 årige:

- Indretningen på stuerne er lavet således, at de indbyder til leg. Der står forskelligt legetøj på hylder som er stillet overskueligt op og der er legezoner som er dækket op, så opstillingen inspirerer til leg, eksempelvis kan det lille legekøkken være gjort klar med pletter og pander eller bilerne stillet frem i garagen ved bil tæppet.
- Som voksne er vi meget bevidste om at stille legetøj til rådighed som er udviklende og alderssvarende. Har den voksne eksempelvis en gruppe af de ældste børn på 2 1/2 år, kan de godt få lov til at lege med de store perler og lave armbånd eller perleplader, hvor de yngste børn ikke får tilbudt denne aktivitet, da der er risiko for, at de putter perlerne i munden.
- Dagligdagen i vuggestuen er indrettet således, at der kontinuerligt igennem hele dagen foregår leg. Dette være sig en vekselvirkning mellem "fri leg" dvs. leg som opstår på baggrund af børnenes initiativer, og "voksenstyret leg" hvor den voksne sætter rammerne for legen med et særligt pædagogisk formål for øje, som eksempelvis kan være at arbejde med børnenes indbyrdes relationer eller udvikle børnenes sprog.
- De voksne har et særligt ansvar for at sikre, at alle børn får udbytte af legens unikke egenskaber og kvaliteter. Er der eksempelvis et barn som har svært ved at komme i leg med de andre børn, vil den voksne "gå foran" i den forstand, at den voksne vil initiere en spændende leg og invitere barnet og andre børn med i legen. I legen vil den voksne arbejde med at koble børnene positivt sammen i fællesskabet. Når barnet er mere komfortabelt med legen, kan den voksne måske trække sig lidt tilbage og lade barnet tage initiativerne altså "gå ved siden af barnet". For til sidst at trække sig helt ud og overlade legen til barnet i fællesskab med de andre børn, dvs. at rollen nu er at "gå bagved" barnet.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 3-6-årige:

- Vi mener at legen har en værdi i sig selv og at børn lærer gennem leg. Vi har voksne strukturerede lege som er planlagt med et pædagogisk formål for øje og der er lege som børnene selv initierer og styrer.
- Vi har indrettet stuerne i legezoner som indbyder til forskellige legemuligheder, såsom rolleleg, konstruktionsleg, fysisk udfordrende leg.
- Vi arbejder ud fra en ugeplan, der sikrer en god balance mellem fri leg og voksenstyrede aktiviteter. I løbet af dagen vil der således foregå planlagte aktiviteter som den voksne igangsætter, samt lege på børnenes egne initiativer, og vi vægter i disse at følge barnets spor.
- I børnehaven har vi Kaktus, som sætter ramme omkring børnenes leg i ydertimerne. Kaktus er med til at hjælpe børnene ind i legefællesskaber på tværs af alder og forudsætninger. Børnene deles op i mindre grupper, hvilket skaber gode forudsætninger for relationsdannelse og personlig og social læring.
- Igennem legen vil børnene både få læring af personlig og social karakter, bearbejde indtryk og erfare verden på egne præmisser. Vi prioriterer derfor legen højt i børnehaven og er som voksne nærværende og står til rådighed til at hjælpe alle børn trods personlige forudsætninger med i legen.
- Vi mener at børnene igennem legen lærer nogle sociale regler, såsom samarbejde, være solidarisk, hjælpsom og udvikle venskaber. Dette understøtter vi voksne ved at tilrettelægge nogle lege med fokus på den sociale og personlige udvikling.
- Legen styrker barnets fantasi ”en bil er ikke bare en bil”

Læring i Tante Olgas Børnehus

HVAD SIGER LOVEN

Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse (Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2).

I Tante Olgas Børnehus arbejder vi ud fra den overbevisning, at der kontinuerligt igennem hele dagen sker læring og at børnene, i deres samspil med omgivelserne, er medskabere af egen læring. Vores praksis i det pædagogiske tilbud er planlagt på baggrund af pædagogiske overvejelser og vores interaktion foregår med faglig kompetence som grundlag, hvilket giver læringsmulighederne gunstige forhold. Læring er således ikke begrænset til den tid om formiddagen, hvor personalet planlægger voksenstyrede aktiviteter for børnene, men læring foregår på alle tidspunkter af dagen i institutionen både i legen, i spisesituationen, ved skiftning og meget andet. De voksne har en særlig rolle i fht. at lave et læringsmiljø, der inspirerer børnene og

gør dem nysgerrige på sig selv, andre og verden omkring dem og de voksne skal endvidere reflektere over egen læring, som et led i at kvalificere den pædagogiske praksis.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 0-2-årige:

- Positiv læring sker kun, når børn trives og føler sig trygge, så de voksne lægger i dagligdagen stor vægt på at være nærværende, udvise tålmodighed og interesse i deres samvær med børnene.
- Igennem legen vil børnene både få læring om dem selv og om andre, bearbejde indtryk og erfare verden på egne præmisser. Legen er derfor højt prioriteret som læringsrum i vuggestuen (Se afsnittet ovenfor)
- I de daglige rutinesituationer foregår kontinuerligt læring af forskellig art. Det kan være til morgenfrugt, når den voksne sætter ord på de forskellige frugter, som ligger på tallerkenen, lader barnet vælge en frugt, og derefter beder barnet om at sende tallerkenen videre til barnet ved siden af. Eller når børnene skal have tøjet af inden putning, hvor den voksne guider børnene trin for trin til, hvordan de selv kan tage tøjet af for at styrke deres selvtillid og selvstændighed. Gentagelsen i disse situationer er med til at gøre det trygt og genkendeligt for barnet, således at det bliver nemmere for barnet at lære og samarbejde.
- De voksne kan ved behov tilrettelægge særlige pædagogiske tiltag eller aktiviteter overfor et barn eller en gruppe af børn, der har særligt behov for læring indenfor eksempelvis det sproglige eller de sociale kompetencer. Dette vil ske i en vekselvirkning imellem tilrettelagte aktiviteter og de daglige situationer. Eksempelvis vil den voksne med et 2-årigt barn, der ikke har noget sprog, være yderst opmærksom på at sætte ord på barnet og sig selv i alle dagligdagens situationer. Samtidig med at den voksne vil initiere aktiviteter med barnet, som kan styrke barnets sproglige læring såsom at kigge i billedbøger, spille billedlotteri, deltage i læseleg mini osv.
- Vuggestuebørn bruger kroppen og sanserne til at erfare verden og få kendskab til ukendte ting. Vi arbejder derfor med at stille et inspirerende læringsmiljø til rådighed med den indretning, det legetøj og de materialer vi bruger. Vi arbejder eksempelvis kontinuerligt med sanseintegration og stiller forskellige sansestimulerende materialer til rådighed for børnene såsom trylledej, maling, sand, vand osv. Ligesom at vi har fokus på børnenes motoriske udvikling og har et rum med mange forskellige bobles, en ribbe og en trampolin samt andre forskellige materialer til særligt at understøtte læring og erfaringsdannelse indenfor dette område.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 3-6-årige:

- Børn lærer gennem leg, udforskning, og ved at blive udfordret, men det er essentielt at elementerne tryghed, tillid, sjov og en positiv atmosfære ligger til grund for det, hvorfor vi har stort fokus på at skabe det.

- Der sker læring igennem de temaer og projekter som personalet planlægger og tilrettelægger (sprog, kultur, vores omverden, bibliotek, m.m.)
- Vi arbejder med læring i trafikken (lære hvordan man skal begå sig). Vi laver små øvelser når vi går på tur, synger trafiksange og læser bøger om trafik. Vi leger trafiklege på bil tæppet indendørs og sjove trafiklege ude på legepladsen med f.eks cykler.
- Vi benytter nærmiljøet til at fremme læring ved eksempelvis at besøge forskellige typer legepladser, hvor børnene kan blive udfordret motorisk og bruge deres fantasi. Eller parker som vi udforsker og leger i og oplever de skiftende årstider, hvilke dyr, fugle og insekter vi kan i byen, hvad en regnorm spiser, hvordan vi passer på naturen osv.
- Der sker læring ved spisning. Vi sørger for at præsentere maden for børnene før spisning ved at fortælle, hvad alting er, og hvad det hedder. Vi opmuntrer børnene til at prøve at smage på noget, de ikke har smagt før. Vi vil f.eks. tale om hvor de forskellige grøntsager vokser, hvad de hedder og lære fællesbetegnelsen for ærter, selleri og pastinak. Ved bordet skiftes børnene til at være vært og sige værsgo. Børnene venter på tur, øser deres mad op på tallerkenen og øver sig i at sende skålen videre til sidemanden. Vi afslutter måltidet med at børnene rydder op ved at sætte sin tallerken og kop på køkkenvognen.

Børnefællesskaber i Tante Olgas Børnehus

HVAD SIGER LOVEN

Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet (Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2)

I Tante Olgas Børnehus er vi af den overbevisning, at vi alle er vigtige dele af det samlede fællesskab og at det er afgørende, at alle føler sig set, hørt og respekteret i fællesskabet. I samværet med andre børn og voksne udvikler børnene sig igennem alle de erfaringer, de gør sig og al den læring, som er til stede i fællesskabet. Dagligdagen i institutionen tager så vidt muligt hensyn til såvel det enkelte barn og dets behov, som den samlede børnegruppe og fællesskabet, som vi alle skal agere indenfor.

Det er i dagtilbuddets børnefællesskaber, at mange børn får deres første erfaringer med, hvordan de kan interagere med andre børn på en hensigtsmæssig måde og det er derfor vigtigt, at de får nogle gode sociale kompetencer, som kan fremme positive samspil og forebygge mobning. De voksne sætter rammerne for at børnefællesskaber kan få lov at udfolde sig således, at børnene kan indgå i legerelationer, etablere venskaber, spejle sig i og afprøve positioner i forhold til hinanden.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 0-2 årige:

- Hver af de to grupper i vuggestuen har sit eget fællesskab på stuen med de børn og de voksne som er tilknyttet stuen. Der er en særlig tilknytning imellem de børn og voksne som er på hhv. krudtuglestuen og spirrevipstuen. Når børnene til tider kommer på besøg på den anden stue, lukker vi dem ind i fællesskabet ved eksempelvis at sige til gruppen "Se, vi har fået besøg af X idag. Hvor er det hyggeligt, at du ville besøge os her på stuen".
- Ved morgensamling bliver hvert enkelt barn nævnt på skift i en sang, hvorefter vi taler om hvilke børn eller voksne som eventuelt er fraværende på stuen for at signalere, at de fortsat er en del af stuens fællesskab.
- Vi skaber rum for børnefællesskaber på tværs af stuerne og potentielle nye venskaber ved de fællesaktiviteter, som vi har i dagligdagen. Det være sig til aldersopdelt rytmik, på legepladsen som begge stuer benytter eller i ydertidspunkterne, hvor stuerne som regel bliver slået sammen.
- Vi arbejder med materialerne fra Maryfondens "Fri for mobberi", hvor børnene bl.a. kan give børnemassage til hinanden eller kigge på billeder af børn med forskellige ansigtsudtryk for at styrke deres empati og forståelse af egen indvirkning på andre.
- Vi arbejder med at kæde børnene sammen for at styrke deres følelse af fællesskab og tilknytning til hinanden. Dette kan være ved, på en positiv måde, at italesætte børnenes initiativer overfor hinanden som "Orv, der kom X med sådan en løve til dig. Han vil vist gerne lege med dig. Det kan være, at du kan finde et dyr til X, så I kan lege med dyr sammen". Eller hvis et barn står på trampolinen sammen med et andet barn og råber "se jeg hopper" siger den voksne eksempelvis "Ja, sikke du og X kan hoppe. I er da vist nogle rigtige lopper i to".
- Vi arbejder kontinuerligt med de sociale spilleregler og guidning af børnene i deres samspil og leg. Vi har således særligt fokus på at børnene er opmærksomme på hinandens signaler og guider dem til at sige fra på en god måde. Ved konflikter sætter den voksne ord på situationen, intentioner som børnene gav udtryk for og anerkender børnenes følelser og guider børnene til at komme videre på en positiv måde.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 3-6-årige:

- Vi lærer børnene at forstå egne og andres intentioner og adfærd, samt giver børnene redskaber til at håndtere konflikter. Dette gør vi ved at italesætte børnenes intentioner og handlinger overfor hinanden, samt ved at guide børnene til konstruktive handlemuligheder.
- Vi er opmærksomme på at alle børn er inkluderet i legefællesskaber, hvor de har mulighed for at bringe deres styrker i spil og oplever positive barn-barn relationer. Eksempelvis når vi deler børnene op ved aktiviteter, samling, lege og ture ud af huset.

- Hver uge har vi børnemøde som tager udgangspunkt i Red Barnets og Mary Fondens forebyggende antimobbeprogram "Fri for mobberi". Her arbejdes der med fællesskabende og inkluderende aktiviteter, samt sociale kompetencer og empati.
- Det skal være sjovt og rart for barnet at gå i daginstitution og være en del af et børnefællesskab som er trygt, lærerigt og udviklende. Her er det vigtigt, at det er det pædagogiske personale der skaber rum og mulighed for det i dagligdagen, og sikrer at alle børn er i en positiv relation og et meningsfuldt fællesskab. De voksne skal samtidig have respekt for det enkelte barns integritet og personlighed. Børnefællesskaber i børnehaven etableres og vedligeholdes bl.a. igennem strukturen Kaktus, Storebørnsgruppe, borddækning og oprydning, turmakkere på ture, fødselsdagsfejring osv.

Pædagogisk læringsmiljø i Tante Olgas Børnehus

HVAD SIGER LOVEN

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger (Dagtilbudslovens § 8, stk. 3).

I Tante Olgas Børnehus er vi af den overbevisning, at det pædagogiske læringsmiljø er helt grundlæggende for børnenes mulighed for at trives, udvikles og tilegne sig læring i dagtilbuddet. Vi arbejder derfor bevidst på at skabe et pædagogisk læringsmiljø som tilgodeser alle børn og som er forankret i et fagligt pædagogisk grundlag. Forudsætningen for at børn kan lære er, at de er trygge og i trivsel. Vi har derfor særligt fokus på at skabe tryghed for såvel børnene som forældrene og arbejder fokuseret på tilknytning og positive relationer imellem personalet og børnene. Det pædagogiske læringsmiljø er et bredt begreb, der kommer til udtryk kontinuerligt igennem hele dagen og dækker lige fra personalets tilgang til og måde at møde børnene på, til den fysiske og æstetiske indretning af rummene samt struktureringen og planlægningen af dagligdagen. Det pædagogiske læringsmiljø skal indrettes med børneperspektivet for øje og således, at det tager udgangspunkt i børnenes forskellige baggrunde og forudsætninger, og personalet skal dermed kontinuerligt reflektere over hvordan læringsmiljøet eventuelt justeres i forhold til den aktuelle børnegruppe eller ny pædagogisk viden.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 0-2-årige:

- Ved flere af dagligdagens aktiviteter og rutiner deles børnene op i mindre grupper således at der er bedre mulighed for ro og fordybelse, nærvær og samtale, relationskabelse og inklusion. Det være sig bl.a. ved pædagogisk planlagt leg og aktiviteter, ved bordene i spisesituationer og inden putning hvor børnene skal skiftes og gøres klar til at sove.
- Rummenes indretning understøtter et inspirerende børnemiljø med forskelligt alderssvarende legetøj som er sat overskueligt op på en indbydende måde. Og det

æstetiske miljø vægtes med billeder som inspirerer til samtale og børnenes egne spor fra eksempelvis kreative aktiviteter.

- Dagligdagen er indrettet med en høj grad af genkendelighed i forhold til rutiner som gør det trygt for børnene at orientere sig indenfor, prøve sig af og tilegne sig nye erfaringer og ny læring.
- Det pædagogiske læringsmiljø tilpasses og justeres til det enkelte barn. Er den voksne eksempelvis i en puslesituation med et barn på 11 måneder, vil det være den voksne der eksempelvis tager tøjet af barnet, mens han eller hun venligt sætter ord på i et roligt tempo. I en puslesituation med et barn på 2 år vil den voksne trin for trin guide barnet til selv at forsøge at tage sit tøj af, smide den gamle ble i skraldespanden, sidde på wc'et og hente en ny ble i skuffen. For hver ny indlæring som børnene skal have, skal de hjælpes til at have mønsteret på plads for hvordan netop denne nye kundskab skal mestres.
- I legen er der deslige gode forudsætninger for at skabe pædagogiske læringsmiljøer. Derfor prioriteres legen højt i dagligdagen, både den spontane og fri leg og den planlagte og strukturerede leg. Den rolle som den voksne indtager i legen, er med til at understøtte læringsrummet for barnet således så den voksne, som beskrevet i afsnittet om Leg, kan gå foran, ved siden af eller bag ved barnet afhængig af, hvad barnet har behov for.
- Det pædagogiske læringsmiljø indrettes således at det tager udgangspunkt i, hvor barnet er i sin udvikling og zonen for nærmeste udvikling. Når personalet således tilrettelægger f.eks. et rytmikprogram, vil der i programmet for de ældste børn være lege, som stiller krav til børnenes samarbejdsevner, motoriske kunnen og kognitive forståelse som f.eks. det at holde i hånd og gå i rundkreds. Mens programmet for de yngste børn vil have mere fokus på at øve det fælleskabs-skabende og sanselige og f.eks. indeholde fagtesange og sæbeboble-leg.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 3-6-årige:

- Der er en tydelig daglig struktur hvornår man har Kaktus, samling, aktiviteter, leg, vaske hænder, spisning m.m.
- Der planlægges forskellige og varierende aktiviteter ud fra de 6 læreplanstemaer med udgangspunkt i barnet og børnegruppen.
- Vi holder morgensamling hvor børnene kan komme til orde og have indflydelse.
- Vi har faste spisegrupper/ borde.
- Rummene er opdelt i legezoner.
- Pædagogerne er meget bevidste om at ændre på børnegrupperne, hvis der skulle opstå et behov for det, sådan at det bliver til gavn for det enkelte barn.
- Udover at vi i dagligdagen arbejder med ovenstående, har vi en storebørnsgruppe, hvor der fra efterår og frem til forår arbejdes med relevante emner og ture der understøtter emnerne.

Samarbejde med forældre om børns læring i Tante Olgas Børnehus

HVAD SIGER LOVEN

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring (Dagtilbudslovens § 8, stk. 6).

I Tante Olgas Børnehus er vi af den overbevisning, at et godt samarbejde med forældrene omkring deres barns læring, trivsel og udvikling er altafgørende for, at vi i fællesskab kan lykkes med dette mål. Forældrene har den særlige viden om barnet derhjemme, mens daginstitutionen har den professionelle viden og kendskab til barnet i dagtilbuddets kontekst, og begge disse perspektiver har værdi og skal inddrages i vurderingen af barnets trivsel, udvikling og læring. Samarbejdet med forældrene er et partnerskab, som skal basere sig på åbenhed, gensidig respekt og altid med barnets bedste for øje. Vi mener, at det er vigtigt, at der er en sammenhæng imellem barnets liv i hjemmet og barnets liv i daginstitutionen og derfor skal disse to arenaer have en naturlig videns- og erfaringsudveksling med hinanden. Forældre skal føle sig trygge ved at aflevere deres børn i Tante Olgas Børnehus og have vished for at deres børn trives, og at personalet arbejder målrettet og professionelt med det enkelte barns og børnegruppens samlede læring og dannelse.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 0-2-årige:

- Inden eller i forbindelse med modtagelse af et nyt barn inviteres forældrene til en samtale med den voksne fra stuen som skal stå for barnets indkøring. Samtalen har både til formål at personalet får viden om barnet (sovevaner, madvaner, personlighed, trøst mv.), kendskab til forældrene samt formidlet praktiske og pædagogiske informationer omkring bl.a. indkøringen, institutionens politikker og pædagogik mv.
- Særligt i forbindelse med indkøring af et nyt barn lægges der stor vægt på en meget tæt forældrekontakt. Forældrene skal være trygge ved at aflevere deres barn og det er derfor vigtigt at personalet skaber tillid hos forældrene. Dette tillidsforhold etableres bl.a. ved at personalet har tæt kontakt og dialog med forældrene om deres barns indkøring, vejleder og er lyttende, og dermed skaber fundamentet for et konstruktivt samarbejde.
- Igennem hele barnets tid i vuggestuen er der fortløbende small-talk og små dialoger med forældrene i afleverings- og afhentningssituationer. Disse bruges til at videregive relevante informationer, fortælle små historier om barnets dag eller spørge ind til ting der interesserer eller undrer.
- Ved undren omkring et barns adfærd vil personalet opsøge forældrene til en dialog og forældrene har ligeledes mulighed for at søge sparring hos personalet, hvis de har brug for vejledning eller nye perspektiver.
- Forældrene tilbydes samtale med personalet når barnet har gået i Tante Olgas Børnehus i ca. 3 måneder. Her vil vi drøfte, hvordan indkøringen er forløbet, hvordan barnet trives og andre generelle ting fra barnets første tid i vuggestuen. Endvidere vil forældrene blive tilbudt en årlig samtale med personalet, hvor vi har en dialog omkring barnets udvikling og trivsel i dagtilbuddet og derhjemme. Yderligere samtaler tilbydes ved behov eller ønske.

- Oplever personalet bekymring for et barns udvikling og trivsel vil forældrene hurtigt indkaldes til samtale og inddrages i det videre forløb for i fællesskab at finde frem til, hvordan begge parter bedst støtter barnet. Personalet vil altid have drøftet bekymringen med ledelsen inden, for at sikre sig ledelsens opbakning og i nogle tilfælde vil ledelsen ligeledes deltage i mødet.
- Der afholdes et årligt forældremøde, hvor dagsordenen tager udgangspunkt i aktuelle emner som optager forældrene.
- Der afholdes forskellige traditioner og arrangementer såsom sommerfest, lanternefest, julehygge og forældre Kaffe, som er med til at skabe sammenhæng imellem hjem og dagtilbud og hvor relationerne imellem personale og forældre og forældregruppen indbyrdes styrkes.
- Der foregår en daglig formidling af Tante Olgas pædagogiske dagligdag igennem KbhBarn. Her sender personalet beskrivelser af dagen samt billedokumentation ud til forældrene som har til formål at dokumentere arbejdet med børnenes læring i dagligdagen og ligeledes er med til at bygge bro imellem hjem og dagtilbud.
- I institutionen hænges relevante opslag og informationer til forældrene. Eksempelvis hænger sangtekster fra de sange som vi synger, således at forældrene kan støtte op om barnets følelse af sammenhæng ved at synge de samme sange derhjemme. Og smtte-model med beskrivelse af aktuelle projekter hænger, så forældrene kan se, hvilke særlige emner vi har fokus på og understøtte dette ved eksempelvis selv at læse bøger om emnet med barnet derhjemme el.lign.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 3-6-årige:

- Ved modtagelse af nye børn modtager forældrene et velkomstbrev, hvori der står, hvilken stue barnet skal gå på og hvilke voksne, der er på stuen. Forældrene skal så kontakte børnehaven for at aftale et besøg, hvor de kan møde personalet og tale om, hvordan barnets start i børnehaven skal forløbe.
- I samarbejdet med forældrene i Tante Olgas børnehus bruger vi KBH.barn, mobiltelefon og et dag skema. På Kbh.barn dokumenterer vi dagen med fotos og beskriver dagens aktiviteter og hændelser. På mobiltelefonen kan forældre og personale sende små sms beskeder, hvis der er behov for det i løbet af dagen. Vi har også et dag skema hvor forældre blandt andet kan skrive små beskeder. Eks. Mit barn er vågnet kl. 5, har brug for en lur. Vi bestræber os på at være i dialog med forældrene ved aflevering og afhentning.
- Vi afholder følgende arrangementer og traditioner: Sommerfest som vores forældrebestyrelse står for, Lanternefest, Julestue og Luciaoptog, Forældrecafe`. Ved alle arrangementer er personalet tilstede og er tilgængelige.

- Vi afholder forældresamtaler en gang årligt, hvor vi typisk vil tale om følgende ting: Barnets trivsel og udvikling, Sprog og motorik, Selvhjulpethed, Skoleparathed, Ressourcer og eventuelle udfordringer, Hvordan vi sammen kan støtte barnet.

Børn i udsatte positioner i Tante Olgas Børnehus

HVAD SIGER LOVEN

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes (Dagtilbudslovens § 8, stk. 5).

I Tante Olgas Børnehus tager vi udgangspunkt i et helhedsorienteret ressourcesyn på barnet, hvilket vil sige, at vi ser barnet som et individ med ressourcer som, i samspil med verden omkring det, altid vil forsøge at skabe mening og dermed agerer ud fra dette. Alle børn skal, uanset baggrund og forudsætninger, have udbytte af den tid de tilbringer i Tante Olgas Børnehus. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges således, at alle børn har mulighed for at deltage og bidrage ud fra deres forudsætninger og udviklingsniveau. Personalet har et særligt ansvar for at have opmærksomhed på, at børn i udsatte positioner udvikler sig positivt og er i trivsel, og vil iværksætte tiltag i samarbejde med forældrene for at sikre dette. Et inkluderende børnemiljø, hvor alle børn anskues som en vigtig del af fællesskabet, er essentielt for, at børn i udsatte positioner kan opleve mestring og læring i dagtilbuddet.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 0-2-årige:

- Vi ser, følger og bekræfter barnet i sine hensigtsmæssige initiativer for på denne måde at styrke barnets selvværd og give det lyst til at tage nye initiativer.
- Vi kobler børnene sammen i aktiviteter og leg og har særligt fokus på at fremhæve de positive initiativer, som børn i udsatte positioner tager. På denne måde oplever barnet at mestre den sociale interaktion og at få en positiv position i børnefællesskabet.
- Vi tager udgangspunkt i barnets kompetencer og vil så vidt muligt skabe rum for barnet som det kan udfolde sig positivt indenfor. Har et barn eksempelvis vanskeligt ved at sidde roligt på gulvet under en morgensamling med de andre børn, justerer vi evt. vores praksis i en periode og holder morgensamling siddende ved bordet eller deler morgensamlingen op i mindre grupper. Vi arbejder ud fra en forestilling om, at barnet grundlæggende gerne vil samarbejde, hvis det kan, og at det derfor kan være konteksten som barnet befinder sig i, som skal justeres.
- Vi udfylder 2 gange om året TOPI, som er et redskab hvorigennem børnenes trivsel vurderes. Personalet kan på denne baggrund drøfte om der er nogle børn, som har brug for særlig støtte og hvordan denne indsats kan tilrettelægges. TOPI kan også bruges til at danne udgangspunkt for samtalen med forældrene om børnenes trivsel.

- Ved behov samarbejder vi med andre faggrupper og søger sparring på vores praksis med børn i udsatte positioner. Efter aftale med forældrene kan kommunens ressourcesteam observere og give feedback på indsatsen overfor et barn.
- Ved behov udarbejder vi en handleplan for børn som har behov for støtte. Denne laves i samarbejde med forældrene for at iværksætte en fælles indsats overfor barnet og evalueres og justeres løbende.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 3-6-årige:

- Særligt børn i udsatte positioner har brug for mødestabile, omsorgsfulde og nærværende pædagoger som kan være med til at skabe en tryk og overskuelig hverdag. Det arbejder vi derfor med at skabe i børnehaven.
- Vi tilbyder forældre til børn i udsatte positioner samtaler omkring barnet, efter behov. Er der brug for det, kontakter vi ressourceteamet. Sammen kan alle parter få fokus på barnets ressourcer og udfordringer og støtte barnet. Pædagogerne vil ligeledes vejlede forældrene.
- I børnehaven inddeler vi børnene i små grupper, på den måde bliver det mere overskueligt for det enkelte barn og der er større mulighed for nærvær, øjenkontakt og dialog.
- Vi udfylder 2 gange om året TOPI, som er et redskab hvorigennem børnenes trivsel vurderes. Personalet kan på denne baggrund drøfte om der er nogle børn som har brug for særlig støtte og hvordan denne indsats kan tilrettelægges. TOPI kan også bruges til at danne udgangspunkt for samtalen med forældrene om børnenes trivsel.

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen i Tante Olgas Børnehus

(Obs. vi vælger i det følgende at kalde dette punkt i læreplanen for "Overgange i børns liv" idet vi vil beskrive, hvordan vi arbejder med både overgange fra hjem til vuggestue, fra vuggestue til børnehave og fra børnehave til skole)

HVAD SIGER LOVEN

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen. (Dagtilbudslovens § 8, stk. 6)

Overgange i børns liv

I Tante Olgas Børnehus arbejder vi ud fra den overbevisning at det er essentielt at skabe tryghed i overgangene igennem institutionslivet for både børn og forældre. For mange familier vil opstarten i vuggestuen være den første kontakt de har med dagtilbuddet og hele dette miljø. Og for hver overgang til næste stadie vil barnet og familien skulle omstille sig og finde tryghed i en ny

kontekst. Dette kan være udfordrende og derfor arbejder vi i Tante Olga bevidst og målrettet på at lette disse overgange og gøre dem til så positiv en oplevelse for børn og forældre som muligt.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 0-2-årige:

- Inden et barn skal starte i vuggestuen er vi i kontakt med forældrene. Op til eller i forbindelse med barnets start har kontaktpersonen på stuen en samtale med forældrene, hvor vi spørger ind til både barnet, familien og barslen for at få et kendskab til barnet og dets baggrund. Endvidere formidles praktiske og pædagogiske informationer omkring Tante Olgas politikker, pædagogik osv. og vi fortæller om indkøringen og hvad der kan forventes i forbindelse med denne.
- Indkøring af et nyt barn i vuggestuen foregår i tæt dialog med barnets forældre. Alle børn er forskellige og vil reagere forskelligt på det at starte i dagtilbud og ligeledes er forældre forskellige og vil have forskellige reaktioner på adskillelsen. Vi har derfor en skabelon for hvordan en indkøring kan forløbe, men vil altid justere denne ud fra hensyn til barnet og forældrene, således at alle parter oplever mest mulig tryghed ved situationen.
- Under indkøring af et nyt barn vil barnet i starten primært tilknyttes en voksen fra stuen. Denne voksen er meget opmærksom på at arbejde med tilknytningen og den positive relation til barnet, således at barnet oplever at kunne søge tryghed og trøst hos den voksne. Efterhånden som barnet er trygt og klar til det, vil barnet også kunne indgå i grupper og aktiviteter med de andre voksne fra stuen.
- Børnene vil som udgangspunkt rykke fra vuggestuen til børnehaven når de er 2 år og 10 måneder. Dog kan de i enkelte tilfælde rykke lidt før eller efter denne alder afhængig af hvor barnet ligger i sin udvikling eller i det tilfælde at det giver mening at lade barnet rykke sammen med andre børn fra stuen.
- Ca. en måned inden et barn overgår fra vuggestuen til børnehaven, vil vi tage barnet og en mindre gruppe af de ældste børn på besøg i børnehaven et par gange om ugen. På denne måde vil barnet få mulighed for at se børnehavens lokaler, stifte bekendtskab med de voksne og børn som er der og opleve lidt af dagligdagen i børnehaven med en kendt voksen fra vuggestuen ved sin side.
- Personalet i vuggestuen med kendskab til barnet vil videreformidle relevante informationer og erfaringer omkring deres arbejde med barnet og samarbejde med forældrene til børnehavens personale. På denne måde bliver børnehaven forberedt på at modtage barnet på bedst mulig måde.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 3-6-årige:

- Inden et barn begynder i børnehaven bliver der sendt et velkomstbrev til barnet og en indbydelse til et møde med forældrene. Barnet får tildelt en primær pædagog i starten, herefter er det alle voksne på barnets stue som vil være tilknyttet i dagligdagen.

- Der tilbydes en samtale med forældrene efter tre måneder. Her vil man typisk tale om barnets trivsel og udvikling og om hvordan starten i børnehaven har været. Der tilbydes også en årlig samtale som ligger i oktober måned. Den samtale som ligger i oktober året inden barnet skal begynde i skole, vil typisk omhandle skolestart, parathed og hvilke områder der er brug for at blive styrket hos barnet.
- Fra efteråret og frem til 1. maj det år barnet skal i skole, har vi en skolegruppe. I skolegruppen bliver der arbejdet med relevante emner og ture der relaterer til emnerne, samt små skolelignende opgaver. Der bliver også arbejdet på at kunne forstå en kollektiv besked, klare toiletbesøg selv, holde styr på sit tøj og ejendele.
- I foråret afholdes den sidste forældresamtale, og det er også på dette tidspunkt overdragelsespapirer til skolen skal udfyldes i samråd med barnets forældre, også kaldet 5 års status. I papirerne beskrives barnets sociale kompetencer og eventuelle udfordringer.
- Så vidt det er muligt går vi på besøg på børnenes respektive skoler og SFO 'er så børnene har en fornemmelse af hvad det er. På Vesterbro har vi et samarbejde med den lokale skole vi er knyttet til også kaldet, stærkt samarbejde.
- De kommende skolebørn fra Tante Olgas børnehus slutter deres børnehaveliv med en fælles endags tur til Sverige sammen med deres pædagoger.

Inddragelse af lokalsamfundet i Tante Olgas Børnehus

HVAD SIGER LOVEN

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn. (Dagtilbudslovens § 8, stk. 6).

I Tante Olgas Børnehus er vi af den overbevisning, at vi som dagtilbud er en del af det omgivende samfund og at det er en del af vores pædagogiske opgave at præsentere børnene for dette samfund. Børnene skal stifte bekendtskab med forskellige områder, mennesker og kulturer i vores samfund som en del af deres lærings- og dannelsesproces. Med beliggenhed på Vesterbro har vi mange muligheder for at benytte de natur og kulturelle tilbud som ligger i vores nærområde og dermed gunstige betingelser for at skabe læringsmiljøer som understøtter dette formål.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 0-2-årige:

- Vuggestuen ligger lige ved siden af Vesterbros bibliotek. Vi benytter således ofte biblioteket både til at lege på og til at låne bøger som understøtter det tema som vi arbejder med.
- Vi besøger ofte legepladserne i nærområdet, således at børnene får nye udfordringer og lærer at omgås andre børn og voksne som besøger legepladserne.
- Vi besøger parker og naturområder i vores nabolag. Dette er ofte for at bruge disse som læringsmiljøer som understøtter temaer om f.eks. naturen eller insekter. Og vi besøger

Zoologisk have samt Karens Minde dyrelegeplads i forbindelse med vores årlige tema om bondegårdsdyr.

- Vi benytter byens gratis kulturelle tilbud såsom dukketeater i Kongens have og børnebiograf i Cinemateket. Og vi deltager i teater-rytmik på Enghaveparkens legeplads.
- Vi benytter ovenstående som tilbud, der kan være med til at understøtte eksempelvis det tema vi arbejder med. Men vi er samtidig bevidste om, at der kan skabes et ligeså betydningsfuldt læringsrum på turen over mod legepladsen hvis børnene eksempelvis bliver optaget af en gravko, som arbejder på vejen eller en bus som kører forbi. Her er det med børneperspektivet som udgangspunkt vores opgave at gribe denne optagethed og styrke den ved eksempelvis at stoppe op og kigge på gravkoen eller synge "hjulene på bussen".

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 3-6-årige:

- Vi benytter legepladser og parker i nærområdet.
- De ældste børn går hvert år i december i Luciaoptog i Absalonhuset hvor forældrene er til stede.
- Vi tager børnene med på det lokale bibliotek og låner bøger og leger.
- Der vises film i kulturhuset for børnehaver og det benytter vi os somme tider af.
- Vi ser relevante film på Cinemateket.
- Vi tager til Teater og rytmik i Enghaveparken.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i Tante Olgas Børnehus

HVAD SIGER LOVEN

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."
(Dagtilbudslovens § 8, stk. 7)

I vuggestuen er vi af den overbevisning at det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø har stor betydning for børnenes trivsel og læring i dagtilbuddet. Indsatsen indenfor alle disse områder skal tilrettelægges på et fagligt velfunderet grundlag med børneperspektivet som udgangspunkt.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø dækker bredt fra den måde vi indretter institutionens rum, over måden hvorpå vi omgås hinanden til de rutiner og den pædagogik vi praktiserer i dagligdagen med børnene. Arbejdet med børnemiljøet vil altid tage udgangspunkt i faglige pædagogiske overvejelser omkring, hvordan dette bedst understøtter børnenes mulighed for læring og udvikling. Vi vil vurdere denne indsats på baggrund af børnenes reaktioner og se efter, om initiativerne med børnemiljøet virker efter hensigten eller om der er behov for at justere dem.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 0-2-årige:

Det fysiske børnemiljø:

- Efter en studietur i 2019 til Firenze har vi arbejdet bevidst med måden hvorpå vi indretter og opstiller legetøjet på en overskuelig og indbydende måde. Eksempelvis vil vi gøre stuerne klar ved at dække det lille legekøkken op med gryder og pander, sætte garagen frem på biltæppet og stille nogle biler klar eller lægge nogle enkelte puslespil parat på et bord. Dette gør det indbydende for børnene og mere overskueligt at vælge hvilken aktivitet de ønsker at gå i gang med.
- Udover de to stuer råder vi i vuggestuen over et fællesrum, som er indrettet som et motorik og bevægelsesrum med en trampolin, en ribbe, en stor madras og mange bobles i forskellige former og størrelser. Vi har også et mindre værksted som er indrettet med bord, stole og mange forskellige materialer og remedier til brug for kreativ leg og udfoldelse. Og vi har en mindre dukkekrog i forbindelse med vores gangareal som til tider benyttes til leg af en mindre gruppe børn.
- Vores legeplads blev renoveret i forbindelse med vores indflytning i lokalerne i foråret 2019. Legepladsen er indrettet med små legezoner som er overskuelige for børnene og med plantekasser, som fungerer som en form for sansehaver med krydderurter og forskellige spiselige bær.
- Vi er bevidste om at arbejde med hygiejne for at mindske sygdom og smittespredning i vuggestuen. Dette ses bl.a. ved at alle nye familier bliver præsenteret for vores forventning om, at de vasker hænder på deres barn, når de møder ind om morgenen og inden de går hjem om eftermiddagen. Endvidere vasker vi hænder med børnene inden spising og efter toiletbesøg. Således etableres et læringsmiljø for børnene, hvor de får mønstret for hvordan og hvornår en håndvask foregår, som også understøtter det fysiske børnemiljø i form af at sikre god håndhygiejne og undgå spredning af bakterier.
- Vi er bevidste om vores brug af musik som faktor i at skabe et godt børnemiljø. Vi benytter således ofte klassisk musik når vi vil fremme en rolig atmosfære såsom tidligt om morgenen eller i sovestunden. Og vi benytter mere livlig musik når vi eksempelvis skal danse med børnene. Vi sørger endvidere for at slukke for musikken når den ikke længere tjener et pædagogisk formål og børnene ikke længere er optaget af den for at undgå unødig baggrundsstøj.
- Ved frokost fordeler vi os ved forskellige borde med en mindre gruppe børn. Dette er en bevidst praksis for at mindske støjniveauet og sikre at alle børn bliver set og hørt.

Det psykiske børnemiljø:

- Vi vægter at alle børn får en god velkomst når de kommer i vuggestuen. Vi siger godmorgen til barnet og dets forældre, signalerer i vores kropssprog med smil og kroppen vendt mod barnet at vi er glade for at se det og at vi er tilgængelige og inviterer det med i

leg eller op på skødet til et kram. Således skaber vi tryghed for barnet og viser det omsorg så det bliver lettere at omstille sig i overgangen fra hjem til institution.

- Vi bestræber os på at have en rar stemning og en god tone imellem såvel voksne som børn. Vi benytter et venligt og afstemt toneleje, søger øjenkontakt og er tydelige i kropssprog og mimik. I vores interne kommunikation er vi bevidste om, at vi er rollemodeller og at børnene spejler os.
- Vi arbejder bevidst med en positiv relationsdannelse imellem børnene og forståelsen af empati og de sociale koder. Dette kommer bl.a. til udtryk når vi arbejder med turtagning under vores morgensamling, hvor børnene skiftes til at være i fokus eller ved frugt, når vi beder et ældre barn hælde vand op i koppen til et yngre barn. Det kan også komme til udtryk, hvis et barn tager et stykke legetøj fra et andet barn, hvor vi går ind og guider ved eksempelvis at sige "Du ville også gerne have det legetøj, men det var lige X der legede med det nu. Jeg vil godt have at du giver det tilbage til X og så er det din tur til at låne det, når han er færdig med det" og når barnet så afleverer legetøjet tilbage "Se hvor glad han blev for at få legetøjet igen. Hvor var det fint, at du afleverede det tilbage til ham".
- Vi deler børnene op i mindre grupper til aktiviteter. På denne måde har den voksne bedre mulighed for at skabe et læringsmiljø med relationsdannelse som fokus ved at se de enkelte børns initiativer, koble børnene sammen og italesætte børnene overfor hinanden.

Det æstetiske børnemiljø

- Vi hænger billeder op i børnehøjde med motiver, som relaterer sig til det tema, vi arbejder med. Disse billeder har til formål at skabe nysgerrighed og inspirere til samtale om det givne tema og er således med til at understøtte læringsmiljøet.
- Vi har en væg med børnenes huse som har billeder af barnets familiemedlemmer på. Husene skaber en sammenhæng mellem barnets hjem og institutionen og fortæller barnets unikke historie igennem billederne. Husene kan inspirere til samtale eller bruges til visuelt at vise barnet eksempelvis billedet af mormor for at forberede barnet, hvis mormor henter den givne dag.
- Vi sætter fotos af børnene på deres garderobeplasser og på deres stole på stuen. Dette hjælper børnene til at finde deres pladser når de visuelt kan se og genkende deres eget billede.
- Vi hænger børnenes kreationer op, som de har lavet i vuggestuen. Disse kan hænge fra loftet eller på vægge for at skærpe børnenes fokus på de æstetiske indtryk i hele rummet og inspirerer til samtale om hvad barnet har skabt. Endvidere oplever barnet en helhed fra den skabende proces til at det færdige produkt bliver hængt op til skue for alle.

I praksis kommer dette bl.a. til udtryk således for de 3-6-årige:

Det fysiske børnemiljø:

- Efter en studietur i 2019 til Firenze har vi arbejdet bevidst med måden hvorpå vi indretter og opstiller legetøjet på en overskuelig og indbydende måde. I forbindelse med Kaktus gør vi stuerne klar ved at sætte garagen frem på biltæppet og stille nogle biler klar eller lægge nogle enkelte puslespil parat på et bord. Dette gør det indbydende for børnene og mere overskueligt at vælge hvilken aktivitet, de ønsker at gå i gang med.
- Vi har derudover også et mindre værksted som er indrettet med bord, stole og mange forskellige materialer og remedier til brug for kreativ leg og udfoldelse.
- Vi har en legeplads med plads til 20 børn. Den er inddelt i legezoner hvor der er mulighed for at bruge sanserne, med sandkasse, gynger, klatrestativ, brandmandstang og legehus. Endvidere har børnene mulighed for at cykle. Der er også mulighed for at dufte/kigge på de forskellige blomster i bedene og hvis man er heldig kan man finde en snegl eller en myre.
- Vi har indrettet institutionen, således at den understøtter børnenes sproglige udvikling. Bøger er tilgængelige i børnehøjde og vi hænger inspirerende og sprogstimulerende billeder op som har til formål at starte samtaler. Vi har indrettet legezoner på stuerne som indbyder til fordybelse og leg med sproget, såsom læsekrog, legekøkken, tegnebord osv. Endvidere har vi værksted og fællesrum som ligeledes understøtter børnenes sproglige udvikling gennem fælles kreative og motoriske aktiviteter.
- Vi er bevidste om at arbejde med hygiejne for at mindske sygdom og smittespredning i børnehaven. Dette ses bl.a. ved at alle nye familier bliver præsenteret for vores forventning om at de vasker hænder med deres barn når de møder ind om morgenen og inden de går hjem om eftermiddagen. Endvidere vasker vi hænder med børnene inden spising og efter toiletbesøg. Således etableres et læringsmiljø for børnene hvor de får mønstret for hvordan og hvornår en håndvask foregår som også understøtter det fysiske børnemiljø i form af at sikre god håndhygiejne og undgå spredning af bakterier.
- Vi gør også brug af musik som faktor i at skabe et godt børnemiljø. Vi benytter således ofte klassisk musik når vi vil fremme en rolig atmosfære såsom tidligt om morgenen eller ved skift fx efter frokost før vi går på legeplads. Og vi benytter mere livlig musik når vi eksempelvis skal danse med børnene. Vi sørger endvidere for at slukke for musikken når den ikke længere tjener et pædagogisk formål og børnene ikke længere er optaget af den for at undgå unødig baggrundsstøj.
- Ved frokost fordeler vi voksne os ved forskellige borde med en mindre gruppe børn. Dette er en bevidst praksis for at mindske støjniveauet og sikre at alle børn bliver set og hørt.

Det psykiske børnemiljø:

- Vi vægter at alle børn får en god velkomst når de kommer i børnehaven. Vi siger godmorgen til barnet og dets forældre. Således skaber vi tryghed for barnet og viser det omsorg så det bliver lettere at omstille sig i overgangen fra hjem til institution.
- Vi bestræber os på at have en rar stemning og en god tone imellem såvel voksne som børn. Vi benytter et venligt og afstemt toneleje, søger øjenkontakt og er tydelige i kropssprog og mimik. I vores interne kommunikation er vi bevidste om, at vi er rollemodeller og at børnene spejler os.
- Vi arbejder bevidst med en positiv relationsdannelse imellem børnene og forståelsen af empati og de sociale koder. Dette kommer bl.a. til udtryk når vi arbejder med turtagning under vores morgensamling hvor børnene skiftes til at være i fokus. Vi er bevidste om at guide børnene i at udtrykke sig verbalt i deres relationer med hinanden.
- Vi deler børnene op i mindre grupper til aktiviteter og på ture ud af huset. På denne måde har den voksne bedre mulighed for at skabe et læringsmiljø med relationsdannelse som fokus ved at se de enkelte børns initiativer, koble børnene sammen og italesætte børnene overfor hinanden.

Det æstetiske børnemiljø

- Vi hænger billeder og børnenes kreationer op i børnehøjde som relaterer sig til det tema vi arbejder med. Disse billeder, tegninger o. lign. har til formål at skabe nysgerrighed og inspirere til samtale om det givne tema og er således med til at understøtte læringsmiljøet.
- Vi sætter fotos af børnene og ligeledes navn på deres garderobepladser. Dette er med til at visualisere bogstaver.
- På vores væg ved samlingshjørnet har vi ophængt forskellige hjælpemidler som vi benytter i samlingsstunden. Disse består af ord såsom dag, måneder, årstid. Udover at få læring omkring årstid og vejr etc. lærer børnene også at genkende visse bogstaver og tal.

Den strategiske bestyrelse

HVAD SIGER LOVEN

Forældrebestyrelsen i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner skal inddrages i udarbejdelsen, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan samt i daginstitutionens arbejde med at skabe gode overgange fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til fritidstilbud og skole. Forældrebestyrelsen for den kommunale dagpleje skal inddrages i udarbejdelsen af, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan samt i dagplejens arbejde med at skabe gode overgange fra hjem til dagtilbud og mellem dagtilbud (Dagtilbudslovens § 15, stk. 1 og 2).

Den strategiske bestyrelse i Tante Olgas Børnehus

Bestyrelsen i Tante Olgas børnehus består af 6 forældrevalgte bestyrelsesmedlemmer hvoraf den ene er formand, samt institutionens leder og en medarbejderrepræsentant. Efter vedtægterne er der planlagt fire årlige møder, men der bliver holdt flere møder efter behov.

Vi har en aktiv og lydhør bestyrelse som tager deres opgave og ansvar alvorligt.

Når institutionens leder i samarbejde med det pædagogiske personale har udarbejdet læreplanen, får formanden og resten af bestyrelsen den til gennemlæsning og de har så mulighed for at tilføje, kommentere m.m. Når læreplanen er godkendt af bestyrelsen, fremsendes den til forvaltningen.

Evalueringsskiltur

HVAD SIGER LOVEN

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskiltur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres. Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen (Dagtilbudslovens § 9, stk. 2 og 3).

I Tante Olgas børnehus er vi af den overbevisning at evaluering af vores indsats er med til at kvalificere den pædagogiske praksis og skal være en naturlig del af vores dagligdag. Ved planlagt og fortløbende evaluering sikrer vi, at vi kan lære af vores erfaringer, lave eventuelle justeringer af vores praksis og sikre en høj pædagogisk kvalitet. Vi anvender forskellige former for evaluering som nævnt herunder:

- Den "daglige" evaluering der foregår kontinuerligt i dagligdagen hvor vi sparrer med hinanden omkring eksempelvis en situation med et barn, en tur vi har været på eller en aktivitet vi har lavet.
- Stuerne evaluerer til deres stuemøder hver 14. dag. Her drøftes eksempelvis børnenes trivsel og om der skal justeres i vores indsats overfor enkelte børn eller børnegruppen. Der planlægges projekter og udarbejdes ugeplaner med udgangspunkt i de erfaringer vi kontinuerligt gør os.
- Ved vores personale og afdelingsmøder som afholdes de fleste måneder har vi som fast punkt på dagsordenen at vi skal evaluere afsluttede emner eller projekter. Ligeledes vil vi hvert halve år have en drøftelse og evaluering af forskellige pædagogiske emner som vi mener, er relevante i vores dagligdag som f.eks. arbejdet med børnenes selvhjulpethed, gennemførelse af morgensamling, strukturering af spisesituationer osv.

- Vi har valgt at arbejde ud fra Smttemodellen som er bygget op omkring 5 elementer.
  1. Sammenhæng: Hvad er vilkårene?
  2. Mål: Hvad vil vi gerne opnå
  3. Tegn: Hvordan kan vi se (høre), at vi er på vej mod målet?
  4. Tiltag: Hvilke handlinger/aktiviteter skal igangsættes for at nå målet?
  5. Evaluering: Nåede vi vores mål? Hvorfor/ hvorfor ikke?

Denne metode anvender vi i vores arbejde med læreplanstemaerne, men den kan også anvendes overordnet pædagogisk i vores institution når vi reflekterer over og evaluerer på, hvad der virker og ikke virker.

- Med afsæt i vores børnegrupper og hvad der måtte være brug for at blive understøttet og udviklet, planlægger vi aktiviteter og tiltag ud fra det læreplans tema som vi har særligt fokus på. Læreplanstemaerne er planlagt for et halvt år af gangen. Vi arbejder i øjeblikket på at få det ført ind i et visuelt årshjul som skal hænges op, så det bliver synligt for alle og som alle kan tage ejerskab på.
- Når vi afslutter et emne gemmer vi billeder og andet materiale til senere brug, således at vi kan genbruge materialer og samle os en ide`bank.